

Aile İçi Şiddetin Ergenlerin Akademik Motivasyonu Üzerine Etkisi

The Effect Of Domestic Violence On Academic Motivation Of Adolescents

DOI: 10.38155/ksbd.1111013

Araştırma Makalesi /
Research Article

Makale Geliş Tarihi /
Article Arrival Date
29/04/2022

Makale Kabul Tarihi /
Article Accepted Date
04/11/2024

Makale Yayın Tarihi /
Article Publication Date
31/12/2024

KARADENİZ SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

Psikolojik Danışman, Yasemin
ÇAKIR

krdnyasemincakir@gmail.com
ORCID: 0000-0002-1940-4406

Prof. Dr. Hatice Kumcağız
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü
haticek@omu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0165-3535

Etik Kurul Beyanı: Çalışmanın etik kurul incelemesi Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu tarafından yapılmış ve 28.01.2022 tarih "Karar No 2022/72" ile çalışma onaylanmıştır.

Öz

Aile içerisinde yaşanmakta olan şiddet davranışları aile bireyleri üzerinde ciddi etkiler bırakmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı aile içi şiddetin ergenlerin akademik motivasyonu üzerine etkisini incelemektir. Bu çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 487 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışmada Aile İçi Şiddet Ölçeği, Akademik Güdülleme Ölçeği ve araştırmacılar tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Veriler SPSS 21 paket program kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz sonucunda, ergenlerin maruz kaldığı fiziksel, sözel ve ekonomik şiddetin, ergenlerin akademik motivasyon düzeylerini anlamlı bir şekilde etkilediği görülmektedir. Ergenlerin maruz kaldıkları fiziksel şiddet ile akademik motivasyon düzeyleri arasında negatif yönde düşük düzeyde bir ilişki; sözel şiddet ile akademik motivasyon arasında negatif yönde düşük düzeyde bir ilişki; ekonomik şiddet ile akademik motivasyon arasında negatif yönde düşük düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Ergenlerin aile içi şiddet durumları ile cinsiyet, anne ve baba eğitim düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Ergenlerin cinsiyete göre akademik motivasyon düzeylerinin keşif alt boyutu ile aralarında kadınlar lehine anlamlı bir fark vardır. Ergenlerin babalarının eğitim düzeylerine göre kendini aşma, bilgiyi kullanma ve keşif alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. Ergenlerin annelerinin eğitim düzeyine göre akademik motivasyon düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ergenler, Aile içi şiddet, Akademik motivasyon

Abstract

Violent behaviors experienced within the family have serious effects on family members. The main purpose of this study is to examine the effect of domestic violence on the academic motivation of adolescents. Descriptive scanning model was used in this study. The sample of the study consists of 487 high school students. Domestic Violence Scale, Academic Motivation Scale and Personal Information Form prepared by the researchers were used in the study. Data were analyzed using SPSS 21 package program. As a result of the analysis, it is seen that physical, verbal and economic violence that adolescents are exposed to significantly affects the academic motivation levels of adolescents. A negative low-level relationship was found between the physical violence that adolescents are exposed to and their academic motivation levels; a negative low-level relationship was found between verbal violence and academic motivation; a negative low-level relationship was found between economic violence and academic motivation. There is no significant difference between the domestic violence situations of adolescents and gender, mother and father education level. There is a significant difference in favor of women between the exploration sub-dimension of academic motivation levels of adolescents according to gender. There is a statistically significant difference between the self-transcendence, knowledge usage and exploration sub-dimension of adolescents according to the education levels of their fathers. There is no statistically significant difference between the academic motivation levels of adolescents according to the education level of their mothers.

Keywords: Adolescents, Domestic violence, Academic motivation.

Giriş

‘Şiddet’ tarihin en eski dönemlerinden itibaren günümüze kadar her çağda var olmuştur. Şiddet çeşitli biçimlerde meydana gelerek toplum huzurunu bozabilmekte, toplumu yaşanılmaz bir yer haline getirebilmektedir (Sevim ve Ataş, 2015: 286). Şiddet, bireyin sosyo-ekonomik, kültürel ve psikolojik gelişiminde engel oluşturan, bireyin yaralanmasına veya ölümüne neden olan fiziksel, psiko-sosyal veya cinsel davranışların tamamıdır (Yıldırım ve Kızmaz, 2019: 664). Aile, kişinin kendisini güvende hissettiği, sevildiği, değer gördüğü ve kişilik yapısının geliştiği toplumsal bir kurumdur. Bireylerin bakım, beslenme ve güven duygusu gibi temel ihtiyaçlarının karşılandığı, beden ve ruh sağlığını koruyan ve geliştiren bir kurum olan aile, aynı zamanda çocukların şiddeti ilk kez öğrendiği ve şiddeti ilk kez uyguladığı bir alandır (Aktaş, 2006). Aile içi şiddet bireye karşı yoğun eleştirileri ve aşağılamaları, sözlü saldırıları, cinsel zorlamayı ve saldırıyı, fiziksel saldırıyı ve korkutmayı, günlük işlerin ve özgürlüğün kısıtlanmasını içermektedir (Bölükbaşı, 2015, Akt., Özkan, 2017). Aile içi şiddet, dünyanın en temel ve en yaygın problemi olmasına rağmen en az tanı konulan sağlık problemlerinden biridir (Daş,2020: 16). Aile içi şiddetin günümüzde artık bütün dünya toplumlarında ve her dört ailenin birinde görüldüğü belirtilmektedir (Çeliktaş, 2013).

Aile içinde yaşanan şiddet davranışları ailedeki bütün bireyleri doğrudan etkilemekte, aile bireyleri üzerinde ciddi etkiler bırakmaktadır (Saran, 1991; Yıldırım ve Kızmaz, 2019). Yapılan çalışmalar, şiddete uğrayan ya da şiddete tanık olan çocuklarda; özgüven eksikliği, arkadaş ilişkilerinde problemler, okulda başarısızlık, konsantrasyon güçlüğü, sinirlilik, öfke nöbetleri ve agresif davranışlar meydana geldiğini ortaya koymuştur (Barran, 2014; Margolin ve Vickerman 2011; Yavuzer, 1987). Aile içi şiddet konusunda araştırma yapan uzmanlar, 3,3 milyon çocuğun aile içi şiddete maruz kaldığını tahmin etmektedir (APA, 1996). Türkiye’de şiddete maruz kalan çocuk sayısının 2 ile 6,2 milyon arasında yer aldığı öngörülmektedir (UNICEF, 2006). Yavuz, Altan, Atamer ve Gölge’nin (2003) lise öğrencileri üzerinde yürüttüğü çalışmada, kadın ve erkek öğrencilerin okulda ve aile içerisinde fiziksel şiddete maruz kaldıklarını, kadınların aile içi şiddete erkeklerden daha fazla maruz kaldıkları, erkeklerin ise okulda kadınlara göre daha fazla şiddete maruz kaldıklarını ortaya koymuştur. Lise öğrencileri üzerinde yürütülen bir başka çalışmada, katılımcıların %39,43’ü annesi tarafından; %28,88’i babası tarafından, %33,03’ü ağabeyi tarafından, %30,81’i ablası tarafından ve %47,3’ü kardeşi tarafından en az bir kez fiziksel şiddete maruz kaldığını belirtmiştir (Genç, 2016).

Aile ve şiddet konusunda Türkiye’de yürütülen en kapsamlı çalışma; Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu tarafından 1994 yılında gerçekleştirilen “Aile İçi Şiddetin Sebep ve Sonuçları” konulu çalışmadır. Çalışmanın sonuçlarına göre ailelerde %34 oranında fiziksel şiddet ve % 53 oranında ise sözel şiddet vardır. Ayrıca çocukların %46’sının da fiziksel şiddet gördüğü saptanmıştır (Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, 1995). Lise öğrencileri üzerinde yürütülen bir çalışmada öğrencilerin %10,3’ünün şiddete maruz kaldığı saptanmıştır (Özgür, Yörükoğlu ve Baysan Arabacı, 2011). Öztürk tarafından 1997 yılında Türkiye genelinde 8619 evli kadın ve kız öğrenciler üzerinde yürütülen çalışmada, katılımcıların %71,78 oranında en fazla fiziksel şiddete maruz kaldığı tespit edilmiştir (Öztürk ve Erdem, 2006). Yapılan bir başka çalışmada kadınların fiziksel şiddete maruz kalma oranı %30,4; psikolojik şiddete maruz kalma oranı %54,6 ve ekonomik şiddete maruz kalma oranı ise %19,3 olduğu ortaya koyulmuştur (Güleç Öyekçin, Yetim ve Şahin, 2012: 77). Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü’nün (2009) yürüttüğü çalışmaya göre kadınlar %39 oranında fiziksel şiddete maruz kalmaktadır (Tekin, 2011). Benzer şekilde Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması’nın sonucuna göre kadınların %37,5’i hayatı boyunca en az bir kez fiziksel şiddet veya cinsel şiddete maruz kalmaktadır (TÜİK 2014).

Aile içi şiddetin, öğrencilerin okul dersleri açısından öğrencilerde akademik başarısızlığa neden olduğu yönündeki çalışmalar literatürde yer almaktadır (Arslan, 2008; Bulut, 2010; Cummings ve Davies, 2014; İbiloğlu, 2012; Kalyoncu, 2014; Şahin ve Beyazova, 2001:2; Tekin, 2011). Yapılan halk sağlığı çalışmalarının sonuçlarına göre ergenlerde şiddet içeren durumlar sürekli bir hal almıştır ve sonuçları giderek kötüleşmektedir (Türkiye Ergen Profili Çalışması 2013) Türkiye’de meydana gelen şiddet olaylarının 15– 16 yaş grubunda en yüksek düzeye çıkması ve 15-16 yaş grubunun risk faktörü oluşturması (Özcebe, Üner ve Çetik, 2004) sebebi ile bu çalışma lise öğrencileri üzerinde yürütülmüştür. Bu bağlamda aile içi şiddetin öğrencilerin akademik motivasyonlarını etkilediği düşünülmektedir. Literatür taraması yapıldığında, aile içi şiddetin ergenlerin akademik motivasyonu üzerindeki etkisinin incelendiği bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Ancak aile içi şiddet konusunda çeşitli çalışmalar yapılmıştır (Genç, Taylan, Adıgüzel ve Kutlu, 2017; Işıksan ve Şenver Yıldırım, 2006; Kahraman ve Çokomay, 2016; Özyürek ve Kurnaz, 2019; Sütçü ve Duyan, 2022; Ünal ve Gülseren, 2020; Vural, İnangil ve Körpe, 2020; Yılmaz ve Aydın Doğan, 2020). Yapılan bir çalışmada, aile içi şiddetin görülmediği bir ailede öğrencilerin %97’si evde ders çalışabildiğini belirtirken aile içi şiddetin görüldüğü bir ailede yalnızca %3’ü evde ders çalışabildiğini; %52’si ise çalıştıklarından bir şey anlamadığını belirtmektedir (Cengiz, 2008). Aile içi şiddet azaldıkça

ergenlerin akademik başarısı artmaktadır (Yıldırım ve Kızmaz, 2019: 682). Bu çalışmada çeşitli değişkenler açısından ergenlerin maruz kaldıkları aile içi şiddet durumu ve akademik motivasyon düzeyleri incelenmiştir. Bu bağlamda elde edilecek sonuçları ile ergenlerin maruz kaldıkları aile içi şiddet ve akademik motivasyon düzeylerine dair farkındalık kazanabilmek yönüyle önemlidir. Araştırmanın sonuçlarının araştırmacılara ve uygulayıcılara fayda sağlayabileceği düşünülmektedir.

Bu araştırmanın temel amacı aile içi şiddetin ergenlerin akademik motivasyonu üzerine etkisini incelemektir. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıda yer alan sorulara yanıt aranmıştır:

- 1-Ergenlerin cinsiyetine, babalarının ve annelerinin eğitim düzeylerine göre maruz kaldıkları aile içi şiddet durumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 2-Ergenlerin cinsiyetine, babalarının ve annelerinin eğitim düzeylerine göre akademik motivasyon düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 3-Ergenlerin maruz kaldıkları aile içi şiddet durumları ile akademik motivasyon düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 4-Ergenlerin maruz kaldıkları aile içi şiddetin akademik motivasyon düzeyleri üzerine yordayıcı etkisi nedir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden biri olan betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel tarama modelinde, araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne içinde bulunduğu koşullarda olduğu gibi tanımlanmaya çalışılmaktadır (Büyüköztürk, 2014: 2).

Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini, 2021-2022 eğitim öğretim yılı bahar yarıyılında Giresun ilinin Tirebolu ilçesinde öğrenim görmekte olan 21447 lise öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme %5 hata payı ve %95 güven aralığına(Gürbüz ve Şahin, 2018: 130) 487 lise öğrencisi olacak şekilde belirlenmiştir. Örneklemdeki öğrencilere uygun örnekleme yöntemine göre ulaşılmıştır. Uygun örnekleme araştırmaya hız kazandırır (Kılıç, 2013). Sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılan örnekleme türlerinden biri uygun örneklemedir. Uygun örneklemede, çalışmacılar katılımcıları ulaşması kolay, araştırma için uygun ve gönüllü bireylerden seçmektedir (Gravetter ve Forzano, 2012).

Aile İçi Şiddetin Ergenlerin Akademik Motivasyonu Üzerine Etkisi

Araştırmanın örneklemini Giresun ilinin Tirebolu ilçesinde yer alan meslek lisesinde eğitim-öğretime devam eden öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri Tirebolu Şehit İsmail Kefal Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Tirebolu Piri Reis Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ve Tirebolu İskender Kaptan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde 9., 10., 11. ve 12. sınıfta eğitim-öğretime devam eden 487 öğrenciden veri toplanmıştır. Katılımcılar 13-19 yaş aralığındadır ve yaş ortalaması 16.02'dir. Katılımcılara ait betimsel istatistik değerleri Tablo 1'de sunulmaktadır.

Tablo 1: Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerine Göre Dağılımı*

Değişken	Kategori	N	%
Sınıf Düzeyi	9. Sınıf	102	20.9
	10. Sınıf	155	31.8
	11. Sınıf	107	22.0
	12. Sınıf	123	25.3
	Toplam	487	100.0
Cinsiyet	Erkek	198	40.7
	Kadın	289	59.3
	Toplam	487	100.0
Baba Eğitim Düzeyi	İlkokul	124	25.5
	Ortaokul	144	29.6
	Lise	169	34.7
	Üniversite	43	8.8
	Toplam	486	99.8
Anne Eğitim Düzeyi	İlkokul	115	25,1
	Ortaokul	140	30,5
	Lise	163	35,5
	Üniversite	41	8,9
	Toplam	459	100,0

*Tablo 1.'de yer alan bilgiler katılımcılardan gelen yanıtlara göre oluşturulmuştur. Katılımcılar formları elle doldurmuşlardır. Formların elle doldurulması sebebi ile sınıf düzeyi, cinsiyet, baba eğitim düzeyi ve anne eğitim düzeyi verilerinde belirtilmeyen bilgiler yer almaktadır. Dolayısıyla değişkenlere ait toplam veri sayısı aynı olmamaktadır.

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların 102'si (%20.9) 9. sınıf; 155'i (%31.8) 10. sınıf; 107'si (%22) 11. sınıf ve 123'ü (%25.3) ise 12. sınıf düzeyinde eğitim-öğretim faaliyetlerine devam etmektedir. Katılımcıların 198'i kadın (%40.7) ve 289'u (%39.3) erkektir. Katılımcıların baba eğitim düzeyi olarak 115'i (%25.1) ilkokul; 140'ı (%30.5) ortaokul; 163'ü (%35.4) lise ve 41'i (%8.9) üniversite eğitim düzeyine sahiptir. Katılımcıların anne eğitim düzeyi olarak 182'si (%39.6) ilkokul; 155'i (%33.7) ortaokul; 105'i (%22.8) lise ve 18'i (%3.9) üniversite eğitim düzeyine sahiptir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama araçları olarak; Ortaöğretim Öğrencilerine Yönelik Aile İçi Şiddet Ölçeği, Akademik Güdülenme Ölçeği ve araştırmacılar tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formunda katılımcıların; yaşına, sınıf düzeyine, cinsiyetine, baba eğitim düzeyine, anne eğitim düzeyine ait bilgiler yer almaktadır.

Ortaöğretim Öğrencilerine Yönelik Aile İçi Şiddet Ölçeği

Yıldırım ve Kızmaz (2018) tarafından geliştirilen ölçek 5'li Likert tipindedir. Ölçek 28 maddeden ve 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Fiziksel şiddet boyutu 9 madde, sözel (psikolojik) şiddet boyutu 13 madde ve ekonomik şiddet boyutu ise 6 maddeden oluşmaktadır.

Ölçeğin güvenilirliğini tespit etmek amacıyla hesaplanan Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayı; fiziksel şiddet alt boyutu için .84, psikolojik (sözel) şiddet alt boyutu için .85 ve ekonomik şiddet alt boyutu için .71 olarak hesaplanmıştır (Yıldırım ve Kızmaz, 2018). Bu çalışmadan elde edilen verilerde Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayısı fiziksel şiddet alt boyutu için .91, sözel şiddet alt boyutu için .89 ve ekonomik şiddet alt boyutu için .89 olarak hesaplanmıştır.

Akademik Güdülenme Ölçeği

Akademik Güdülenme Ölçeği (AGÖ), Bozanoğlu (2004) tarafından öğrencilerin akademik güdülenme düzeylerindeki bireysel farklılıkları tespit etmek amacı ile geliştirilmiştir. Ölçek 20 maddeden ve 3 alt boyuttan meydana gelmektedir. 5'li Likert tipinde olan ölçekten en az 20 puan; en çok ise 100 puan alınmaktadır. Ölçekten alınan puanın yüksekliği, katılımcıların akademik güdülenme düzeyinin yüksekliğine işaret etmektedir. Ölçeğin güvenilirliği 101 lise öğrencisinin katılım gösterdiği test tekrar testi yöntemi ile tespit edilmiştir. Test tekrar test yönteminde 2 uygulama arasındaki korelasyonun .87 olduğu ifade edilmiştir. Cronbach's Alfa

iç tutarlılık katsayılarının aynı grupta farklı zamanlarda .77 ile .85 arasında; farklı gruplarda ise .77 ile .86 arasında değişim gösterdiği belirtilmiştir (Bozanoğlu, 2004). Bu çalışmada Akademik Güdülenme Ölçeği'ne ait Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayısı kendini aşma alt boyutu için .79, bilgiyi kullanma alt boyutu için .80 ve keşif alt boyutu için .76 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmaya başlamadan önce Ondokuz Mayıs Üniversitesi Etik Komisyonu'ndan Etik Kurul İzni alınmıştır. (Etik kurul karar no: 2022-72). Araştırmanın verileri Şubat-Mart 2022'de Tirebolu Şehit İsmail Kefal Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Tirebolu Anadolu Lisesi ve Tirebolu Piri Reis Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde öğrenim gören ulaşılabilen ve çalışmaya katılmada gönüllü lise öğrencilerinden toplanmıştır. Ölçeklerin uygulanması okul idarecileri ve okul psikolojik danışmanlarının bilgisi ve desteği ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri yüzyüze toplanmıştır. Uygulama öncesi öğrencilere çalışmanın amacı anlatıldıktan sonra gönüllülüğün esas olduğu, cevapların gizli tutulacağına ve elde edilecek veriler sadece bilimsel bir çalışmada kullanılacağına, ölçek formlarının nasıl doldurulması gerektiğine dair bilgiler verilmiştir. Ölçek formlarının uygulanması yaklaşık 18-20 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri SPSS 21 paket program kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz öncesi hatalı veri girişi kontrol edilmiştir. Kayıp veri analizi yapılarak kayıp verilere ortalama değer atanmıştır. Uç değerleri belirlemek amacı ile Z puanı hesaplanmıştır. Analizlere normallik testi yapılarak devam edilmiştir.

Katılımcıların aile içi şiddet olgusuna dair ölçek formundan aldıkları puanlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirleyebilmek amacı ile bağımsız örneklem için t testi; baba eğitim düzeyi, anne eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirleyebilmek amacı ile ANOVA testi kullanılmıştır. Anlamlı farklılığın olması halinde farklılığın kaynaklandığı grubu bulmak amacı ile Tukey testi yapılmıştır. Normallik şartı sağlandığı için çalışmada elde edilen veriler ve ölçeklerin alt boyutları arasındaki ilişkiler Pearson Korelasyon Testi ile incelenmiştir. Ergenlerin akademik motivasyon düzeylerini, maruz kaldıkları aile içi şiddetin ne derece etkilediğini belirleyebilmek amacı ile çoklu regresyon analizi kullanılmıştır.

Verilerin normal dağılıp dağılmadığı çarpıklık ve basıklık değerleri incelenerek karar verilmiştir. Çalışmanın değişkenlerin ait dağılımın betimsel istatistikleri Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Ölçme Araçlarına Ait Betimsel İstatistikler

Ölçme Araçları	Alt Boyutları	Ortalama	Medyan	Varyans	Standart Sapma	Çarpıklık Katsayısı	Basıklık Katsayısı
Aile İçi Şiddet Ölçeği	Fiziksel Şiddet	10.9226	20.00	20.583	4.53681	-.145	-.309
	Sözel Şiddet	19.2080	16.00	62.959	7.93466	1.790	3.573
	Ekonomik Şiddet	7.6681	8.0146	14.049	3.74824	3.740	1.707
Akademik Güdülenme Ölçeği	Kendini Aşma	22.1416	22.6465	29.838	5.46242	-.262	.100
	Bilgiyi Kullanma	21.7942	22.0000	22.771	4.77193	-1.064	1.403
	Keşif	19.3496	20.0000	20.583	4.53681	-.145	-.309

Tablo 2’de yer alan Ortaöğretim Öğrencilerine Yönelik Aile İçi Şiddet Ölçeği ve Akademik Güdülenme Ölçeği’ne ait betimsel istatistikler incelendiğinde ortalama ve ortanca değerlerin birbirine oldukça yakın olduğu görülmektedir. Bu nedenle dağılımların simetrik olduğunu söylemek mümkündür. Değişkenlerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin sıfıra eşit olması normal dağılıma uyduğu anlamına gelmektedir. Ancak özellikle de sosyal ve beşerî bilimlerde uygulamada bu koşulun sağlanması mümkün değildir. Bu sebeple değerlerin sıfıra göre aşırı sapmalar göstermemesi gerekmektedir. $N(487) > 300$ olduğu için çarpıklık için mutlak değerlerin ikinin, basıklık içinse mutlak değerlerin yedinin altında olması dağılımın normalliği için ölçüt olarak kabul edilmiştir (Kim, 2013, Akt., Arıca, Dinç, Yay ve Griffiths, 2018). Sadece bir boyutun çarpıklık değerinin 3.74 olarak sınırdaki olduğu diğer tüm maddelerin çarpıklık değerlerinin 2’nin altında basıklık değerlerinin de 7’nin altında olduğu görülmüş; böylece dağılımların normale yakın olduğuna karar verilmiştir (Arıca, Dinç, Yay ve Griffiths, 2018).

Bulgular

Cinsiyete Göre Maruz Kalınan Aile İçi Şiddet Durumuna Dair Bulgular

Ergenlerin cinsiyetine göre maruz kaldıkları aile içi şiddet durumları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığına dair gerçekleştirilen bağımsız t-testi analizine dair sonuçlar Tablo 3’de sunulmuştur.

Aile İçi Şiddetin Ergenlerin Akademik Motivasyonu Üzerine Etkisi

Tablo 3: Ergenlerin Cinsiyetine Göre Maruz Kaldıkları Aile İçi Şiddet Durumlarına dair t - Testi Analizi Sonuçları

Alt Boyutlar	Gruplar	N	Ortalama	Standart Sapma	T	p
Fiziksel şiddet alt boyut	Kadın	198	11.4091	4.56974	.606	.545
	Erkek	289	11.1453	4.82179		
Sözel şiddet alt boyut	Kadın	198	20.6313	9.06605	1.719	.086
	Erkek	289	19.2872	8.05001		
Ekonomik şiddet alt boyut	Kadın	198	7.4091	3.12665	-2.259	.001*
	Erkek	289	8.2457	4.52138		

*p<.05

Tablo 3 incelendiğinde; ergenlerin cinsiyetlerine göre maruz kaldıkları aile içi şiddet durumlarının fiziksel şiddet alt boyutu ($p=.54$, $p<.05$) ve sözel şiddet alt boyutu ($p=.08$, $p>.05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığı görülmektedir. Diğer bir ifade ile ergenlerin maruz kaldıkları fiziksel şiddet ile sözel şiddetin cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur.

Katılımcıların maruz kaldıkları ekonomik şiddet alt boyutu ve cinsiyet değişkeni arasında ($p=.001$, $p<.05$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ekonomik Şiddet alt boyutu için erkek öğrencilerin puan ortalamaları ($x=8.24$), kadın öğrencilerin puan ortalamalarından ($x=7.40$) anlamlı düzeyde yüksektir. Anlamlı farklılığın erkekler lehine olduğu görülmektedir. Erkek öğrenciler daha fazla ekonomik şiddete maruz kalmaktadır.

Babaların Eğitim Düzeylerine Göre Ergenlerin Maruz Kaldıkları Aile İçi Şiddet Durumuna Dair Bulgular

Ergenlerin babalarının eğitim düzeylerine göre maruz kaldıkları aile içi şiddet durumları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile incelenmiş ve sonuçlar Tablo 4’de sunulmaktadır.

Tablo 4: Babaların Eğitim Düzeyine Göre Ergenlerin Maruz Kaldıkları Aile İçi Şiddet Durumlarına Dair ANOVA Sonuçları

Alt Boyutlar	Eğitim Düzeyi	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Fiziksel şiddet alt boyut	İlkokul	124	11,46	5,01	G. Arası	25,11	3	8,37	,365	,778
	Ortaokul	144	11,46	4,73	G. İçi	10439,38	483	22,94		
	Lise	169	11,09	4,81	Toplam	10464,50	486			
	Üniversite	43	10,75	4,18						
	Toplam	486	11,27	4,77						
Sözel şiddet alt boyut	İlkokul	124	20,37	8,47	G. Arası	141,60	3	47,20	,649	,584
	Ortaokul	144	20,29	8,36	G. İçi	33102,41	483	72,75		
	Lise	169	19,33	8,28	Toplam	33244,01	486			
	Üniversite	43	18,87	10,07						
	Toplam	486	19,84	8,51						
Ekonomik şiddet alt boyut	İlkokul	124	8,14	4,15	G. Arası	26,09	3	8,69	,530	,662
	Ortaokul	144	7,88	3,52	G. İçi	7467,70	483	16,41		
	Lise	169	7,78	4,54	Toplam	7493,79	486			
	Üniversite	43	7,24	3,23						
	Toplam	486	7,85	4,04						

Tablo 4 incelendiğinde; ergenlerin babalarının eğitim düzeylerine göre aile içi şiddete maruz kalma durumları açısından fiziksel şiddet alt boyutu (F=.365; p=.778); sözel şiddet alt boyutu (F=.649, p=.584) ve ekonomik şiddet alt boyutu (F=.530; p=.662) $p > .05$ 'dir. Bu sonuçlara göre ergenlerin babalarının eğitim düzeyine göre aile içi şiddete maruz kalma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Aile İçi Şiddetin Ergenlerin Akademik Motivasyonu Üzerine Etkisi

Annelerin Eğitim Düzeylerine Göre Ergenlerin Maruz Kaldıkları Aile İçi Şiddet Durumuna Dair Bulgular

Ergenlerin annelerinin eğitim düzeylerine göre maruz kaldıkları aile içi şiddet durumları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile incelenmiş ve sonuçlar Tablo 5’de sunulmuştur.

Tablo 5: Ergenlerin Maruz Kaldıkları Aile İçi Şiddet Durumlarının Annelerinin Eğitim Düzeyine Göre Yapılan ANOVA Analizi Sonuçları

Alt Boyutlar	Eğitim Düzeyi	N	X	Ss	Varyans Kaynağı	KT	sd	KO	F	P
Fiziksel şiddet alt boyut	İlkokul	115	11,90	5,35	G. Arası	132,72	3	44,24	1,952	,120
	Ortaokul	140	10,86	4,20	G. İçi	10336,91	456	22,66		
	Lise	163	10,95	4,73	Toplam	10469,64	459			
	Üniversite	41	10,11	2,24						
	Toplam	459	11,26	4,77						
Sözel şiddet alt boyut	İlkokul	115	20,60	8,40	G. Arası	194,94	3	64,98	,896	,443
	Ortaokul	140	19,47	8,64	G. İçi	33066,29	456	72,51		
	Lise	163	19,38	8,82	Toplam	33261,24	459			
	Üniversite	41	18,27	6,24						
	Toplam	459	19,85	8,51						
Ekonomik şiddet alt boyut	İlkokul	115	8,08	3,80	G. Arası	33,92	3	11,30	,690	,559
	Ortaokul	140	7,79	4,34	G. İçi	7476,98	456	16,39		
	Lise	163	7,79	4,32	Toplam	7510,91	459			
	Üniversite	41	6,72	1,07						
	Toplam	459	7,86	4,04						

Tablo 5 incelendiğinde; ergenlerin annelerinin eğitim düzeylerine göre aile içi şiddete maruz kalma durumları açısından fiziksel şiddet alt boyutu ($F=1.952$; $p=.120$); sözel şiddet alt boyutu ($F=.896$, $p=.443$) ve ekonomik şiddet alt boyutu ($F=.690$; $p=.559$) $p > .05$ 'dir. Bu sonuçlara göre ergenlerin annelerinin eğitim düzeyine göre aile içi şiddete maruz kalma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur.

Cinsiyete Göre Akademik Motivasyon Düzeylerine Dair Bulgular

Ergenlerin cinsiyetine göre akademik motivasyon düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı bağımsız örneklem için t testi analizi ile incelenmiş ve sonuçlar Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6: Ergenlerin Cinsiyetine Göre Akademik Motivasyon Düzeylerine Dair t- Testi Analizi Sonuçları

Alt Boyutlar	Gruplar	N	Ortalama	Standart Sapma	T	P
Akademik Güdülenme Ölçeği	Kadın	198	67.3508	13.17324	1.813	.071
	Erkek	289	65.0483	13.60042		
Kendini aşma alt boyut	Kadın	198	22.4516	5.38470	.915	.361
	Erkek	289	21.9848	5.28643		
Bilgiyi kullanma alt boyut	Kadın	198	22.3053	4.50061	1.682	.093
	Erkek	289	21.5606	4.76163		
Keşif alt boyut	Kadın	198	20.0806	4.40503	3.079	.002*
	Erkek	289	18.7549	4.52232		

* $p < .05$

Tablo 6 incelendiğinde; ergenlerin cinsiyetlerine göre akademik motivasyon düzeyi $p = .07$, kendini aşma alt boyutu $p=.36$ ve bilgiyi kullanma alt boyutu $p= .09$ ($p > .05$). Bu sonuçlara göre ergenlerin akademik motivasyon düzeyi, akademik motivasyon düzeyinin kendini aşma alt boyutu ile bilgiyi kullanma alt boyutu ve cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Ergenlerin cinsiyetlerine göre akademik motivasyon düzeyinin keşif alt boyutu ve cinsiyetleri arasında ($p= .002$) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Keşif alt boyutu için kadın öğrencilerin puan ortalamaları ($x=20.08$), erkek öğrencilerin puan ortalamalarından ($x=18.75$) anlamlı düzeyde daha yüksektir. Anlamlı farklılığın kadınlar lehine

Aile İçi Şiddetin Ergenlerin Akademik Motivasyonu Üzerine Etkisi

olduğu görülmektedir. Kadın öğrencilerin akademik motivasyon açısından keşif düzeyi daha fazladır.

Babaların Eğitim Düzeylerine Göre Ergenlerin Akademik Motivasyon Düzeylerine Dair Bulgular

Ergenlerin babalarının eğitim düzeyine göre akademik motivasyon düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile incelenmiş ve sonuçlar Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7: Ergenlerin Babalarının Eğitim Düzeyine Göre Akademik Motivasyon Düzeylerine Dair ANOVA Sonuçları

Alt Boyutlar	Eğitim Düzeyi	N	X	Ss	Varyans Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Akademik Gündürlenme	İlkokul	124	63,19	13,64	G. Arası	2937,701	3	979,234	5,542	,001*
	Ortaokul	144	65,17	13,49	G. İçi	81099,435	483	176,687		
	Lise	169	66,95	13,12	Toplam	84037,136	486			
	Üniversite	43	72,68	11,84						
	Toplam	486	65,98	13,46						
Kendini Aşma	İlkokul	124	21,15	5,04	G. Arası	268,840	3	89,613	3,178	,024*
	Ortaokul	144	22,33	5,49	G. İçi	12605,568	483	28,200		
	Lise	169	22,26	5,31	Toplam	12874,408	486			
	Üniversite	43	24,12	5,16						
	Toplam	486	22,17	5,33						
Bilgiyi Kullanma	İlkokul	124	21,03	4,74	G. Arası	315,074	3	105,025	4,961	,002*
	Ortaokul	144	21,37	4,71	G. İçi	9590,235	483	21,170		
	Lise	169	22,35	4,65	Toplam	9905,309	486			
	Üniversite	43	23,85	3,51						
	Toplam	486	21,86	4,66						
Keşif	İlkokul	124	18,49	4,56	G.	267,877	3	89,292	4,478	,004

Arası								*
Ortaokul	144	19,01	4,57	G. İçi	8813,803	483	19,941	
Lise	169	19,54	4,39	Topla	9081,679	486		
Üniversite	43	21,47	3,97	m				
Toplam	486	19,29	4,51					

*p<.05

Tablo 7 incelendiğinde; ergenlerin babalarının eğitim düzeylerine göre akademik motivasyon düzeyleri açısından kendini aşma alt boyutu için ($F=3.178$; $p=.024$) $p > .05$; toplam akademik motivasyon için ($F=5.542$; $p=.001$); bilgiyi kullanma alt boyutu için ($F=4.961$, $p=.002$) ve keşif alt boyutu için ($F=4.478$; $p=.004$) $p < .05$ 'dir. Bu durumda ergenlerin babalarının eğitim düzeyine göre akademik motivasyon düzeyleri, bilgiyi kullanma düzeyleri ve keşif düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit edebilmek amacı ile Tukey çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Babası üniversite mezunu olan ergenlerin akademik motivasyon düzeyi ortalaması (72.68), babası ilkokul mezunu olan ergenlerin akademik motivasyon düzeyi ortalamasından (63.19) daha yüksektir. Buna göre babası üniversite mezunu olan ergenlerin akademik motivasyon düzeyi babası ilkokul mezunu ergenlerin akademik motivasyon düzeyinden daha yüksektir.

Babası üniversite mezunu olan ergenlerin bilgiyi kullanma düzeyi ortalaması (23.85), babası ilkokul mezunu olan ergenlerin bilgiyi kullanma düzeyi ortalamasından (21.03) ve babası ortaokul mezunu olan ergenlerin bilgiyi kullanma düzeyi ortalamasından (21.37) daha yüksektir. Buna göre babası üniversite mezunu olan ergenlerin bilgiyi kullanma düzeyi, babası ilkokul ve babası ortaokul mezunu olan ergenlerin bilgiyi kullanma düzeyinden daha yüksektir.

Babası üniversite mezunu olan ergenlerin keşif düzeyi ortalaması (21.47), babası ilkokul mezunu olan ergenlerin keşif düzeyi ortalamasından (18.49) ve babası ortaokul mezunu olan ergenlerin keşif düzeyi ortalamasından (19.01) daha yüksektir. Buna göre babası üniversite mezunu olan ergenlerin keşif düzeyi, babası ilkokul ve babası ortaokul mezunu olan ergenlerin keşif düzeyinden daha yüksektir.

Annelerin Eğitim Düzeylerine Göre Ergenlerin Akademik Motivasyon Düzeylerine Dair Bulgular

Ergenlerin annelerinin eğitim düzeyine göre akademik motivasyon düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile incelenmiş ve sonuçlar Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8: Ergenlerin Akademik Motivasyon Düzeylerinin Annelerinin Eğitim Düzeyine Göre Yapılan ANOVA Analizi Sonuçları

Alt Boyutlar	Eğitim Düzeyi	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P
Akademik Güdülleme	İlkokul	115	65.34	12,39	G. Arası	436,71	3	145,57	,803	,493
	Ortaokul	140	65,54	14,94	G. İçi	82699,27	456	181,35		
	Lise	163	67,75	12,97	Toplam	83135,99	459			
	Üniversite	41	66,44	13,31						
	Toplam	459	66,00	13,45						
Kendini Aşma	İlkokul	115	21,94	4,92	G. Arası	34,49	3	11,49	,404	,750
	Ortaokul	140	22,22	5,85	G. İçi	12675,25	456	28,48		
	Lise	163	22,60	5,34	Toplam	12709,74	459			
	Üniversite	41	21,61	4,46						
	Toplam	459	22,17	5,32						
Bilgiyi Kullanma	İlkokul	115	21,89	4,30	G. Arası	30,02	3	10,01	,459	,711
	Ortaokul	140	21,68	5,21	G. İçi	9822,56	456	21,82		
	Lise	163	22,23	4,39	Toplam	9852,59	459			
	Üniversite	41	21,11	5,02						
	Toplam	459	21,87	4,66						
Keşif	İlkokul	115	18,93	4,37	G. Arası	172,57	3	57,52	2,85	,037
	Ortaokul	140	18,95	4,74	G. İçi	8842,43	456	20,14	6	
	Lise	163	20,18	4,30	Toplam	9015,01	459			

Üniversite	41	21,05	4,36
Toplam	459	19,31	4,51

Tablo 8 incelendiğinde; ergenlerin annelerinin eğitim düzeylerine göre akademik motivasyon düzeyleri açısından toplam akademik motivasyon için ($F=.803$; $p=.493$); kendini aşma alt boyutu için ($F=.404$; $p=.750$); bilgiyi kullanma alt boyutu için ($F=.459$, $p=.711$) ve keşif alt boyutu için ($F=2.856$; $p=.037$) $p > .05$ 'dir. Bu durumda ergenlerin annelerinin eğitim düzeyine göre akademik motivasyon düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir.

Ergenlerin Maruz Kaldıkları Aile İçi Şiddet Durumları ile Akademik Motivasyon Düzeyleri Arasında İlişkiye Dair Bulgular

Ergenlerin maruz kaldıkları aile içi şiddet durumları ile akademik motivasyon düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek için Pearson korelasyonu analizi sonuçları Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9: Ergenlerin Maruz Kaldıkları Aile İçi Şiddet Durumları Ölçeği Alt Boyutları ile Akademik Motivasyon Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Dair Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	Akademik Motivasyon	Fiziksel Şiddet	Sözel Şiddet
Akademik Motivasyon Ölçeği	-		
Fiziksel şiddet alt boyut	-,097		
Sözel şiddet alt boyut	-,131	,692	
Ekonomik şiddet alt boyut	-,183	,584	,637

Tablo 9 incelendiğinde ergenlerin maruz kaldıkları fiziksel şiddet ile akademik motivasyon düzeyleri arasında negatif yönlü düşük düzeyde bir ilişki ($r=-,097$); maruz kaldıkları sözel şiddet ile akademik motivasyon arasında negatif yönlü düşük düzeyde bir ilişki ($r=-,131$); maruz kaldıkları ekonomik şiddet ile akademik motivasyon arasında negatif yönlü düşük düzeyde bir ilişki ($r=-,183$) bulunmaktadır.

Maruz Kalınan Aile İçi Şiddetin Ergenlerin Akademik Motivasyon Düzeylerine Etkisine Dair Bulgular

Ergenlerin maruz kaldıkları aile içi şiddetin akademik motivasyon düzeyleri üzerine yordayıcı etkisini incelemek için Çoklu regresyon analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 10'da sunulmuştur.

Aile İçi Şiddetin Ergenlerin Akademik Motivasyonu Üzerine Etkisi

Tablo 10: Maruz Kaldıkları Aile İçi Şiddetin Ergenlerin Akademik Motivasyon Düzeyleri Üzerine Yordayıcı Etkisine Dair Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	B	Standart Hata	Beta	T	P	İkili r	Kısmi r
Sabit	70,911	1,688	-	42,002	,000	-	-
Fiziksel şiddet alt boyut	,105	,185	,036	,566	,571	-,097	,026
Sözel şiddet alt boyut	-,070	,108	-,044	-,652	,515	-,131	-,030
Ekonomik şiddet alt boyut	-,593	,203	-,176	-2,930	,004	-,183	-,132
R=,185	R ² =,034	F=5,728	p=0.01				

Tablo 10 incelendiğinde ergenlerin maruz kaldıkları aile içi şiddet durumlarının, akademik motivasyonlarını etkileme gücünü belirlemek amacıyla yapılan çoklu doğrusal regresyon analizinin sonucuna göre ergenlerin maruz kaldığı fiziksel şiddetin, sözel şiddetin ve ekonomik şiddetin, ergenlerin akademik motivasyon düzeyleri ile anlamlı bir ilişki ($R=0,185$, $R^2=,034$) sergilediği görülmektedir. ($F=5,728$, $p<0,05$). Fiziksel Şiddet, Sözel Şiddet ve Ekonomik Şiddet, ergenlerin akademik motivasyon düzeylerinin %3'ünü açıklamaktadır.

Standartlaştırılmış regresyon katsayısına göre (beta) yordayıcı değişkenlerin, akademik motivasyon düzeyi üzerindeki görece önem sırası; ekonomik şiddet ($B=0,593$), fiziksel şiddet ($B=0,105$) ve sözel şiddet ($B=0,70$)'tir. Regresyon katsayılarının anlamlılık testleri incelendiğinde ekonomik şiddetin ($p=0,004$), akademik motivasyon düzeyi üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu saptanmıştır.

Standartlaştırılmış regresyon katsayısına göre yordayıcı değişkenlerin akademik motivasyon düzeyi üzerinde görece önem sırasına göre ekonomik şiddeti, fiziksel şiddet ve sözel şiddete göre daha önemli bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Analize anlamlı katkıda bulunmayan fiziksel şiddet ve sözel şiddet eşitlikten çıkarıldıktan sonra regresyon analizi tekrar yapılmıştır. Yapılan analizin sonucunda bulguların anlamlılık düzeyinde bir değişim gözlenmemiştir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Şiddet, kişilere ve nesnelere yönelik, bireyde oluşan düşmanlık ve öfke duygusunun, yoğun ve yıkıcı bir biçimde ortaya çıkması olarak tanımlanmaktadır (Budak, 2003).Yapılan bu çalışmada ölçme araçlarına ait betimsel istatistikler incelendiğinde, ergenlerin sırası ile en fazla sözel (psikolojik), fiziksel ve ekonomik şiddete maruz kaldığı ortaya koyulmuştur. Psikolojik şiddetin, fiziksel şiddetin temeli (Erdoğan, 2021) olması sebebi ile bu çalışmada aile içi şiddet

bazında en fazla sözel (psikolojik) şiddet görülmüş olabilir. Ekonomik güce sahip olmayan birey ekonomik şiddeti kimi noktalarda uygulayamamaktadır (Erdoğan, 2021). Bu çalışmadan elde edilen demografik bulgulara göre bireylerin çoğunluğunun orta düzeyde sosyo-ekonomik düzeye sahip olduğu görülmektedir. Dolayısı ile bireylerin ekonomik şiddeti uygulama noktasında yeterli kaynağa sahip olamadıkları düşünülmektedir. Bu sebeple de ergenlerin maruz kaldıkları ekonomik şiddet aile içerisinde en az uygulanan şiddet türü olmuş olabilir. Çalışmanın bu bulgusu Özgür, Yörükoğlu ve Baysan Arabacı'nın (2011) yürüttüğü çalışmanın bulgusu ile desteklenmektedir. Özgür, Yörükoğlu ve Baysan Arabacı'nın (2011) lise öğrencileri üzerinde yürüttüğü çalışmada öğrencilerin en fazla fiziksel şiddete (%78.9) ve psikolojik şiddete (%45.6) uğradığı belirtilmiştir. Fiziksel şiddeti takiben en çok sözsel duygusal şiddet ve psikolojik şiddet yer almaktadır (Sevim ve Ataş, 2015).

Ergenlerin maruz kaldıkları aile içi şiddet durumlarının, akademik motivasyonlarını etkileme gücünü belirlemek amacıyla yapılan çoklu doğrusal regresyon analizinin sonucuna göre ergenlerin maruz kaldığı fiziksel şiddetin, sözel şiddetin ve ekonomik şiddetin, ergenlerin akademik motivasyon düzeyleri ile anlamlı bir ilişki sergilediği görülmektedir. Fiziksel Şiddet, Sözel Şiddet ve Ekonomik Şiddet, ergenlerin akademik motivasyon düzeylerinin %3'ünü açıklamaktadır. Standartlaştırılmış regresyon katsayısına göre (beta) yordayıcı değişkenlerin, akademik motivasyon düzeyi üzerindeki görece önem sırası; ekonomik şiddet, fiziksel şiddet ve sözel şiddettir. Regresyon katsayılarının anlamlılık testleri incelendiğinde ekonomik şiddetin, akademik motivasyon düzeyi üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu anlaşılmaktadır. Analize anlamlı katkıda bulunmayan fiziksel şiddet ve sözel şiddet eşitlikten çıkarıldıktan sonra regresyon analizi tekrar yapılmıştır. Yapılan analizin sonucunda bulguların anlamlılık düzeyinde bir değişim gözlenmemiştir. Aile içi şiddet, öğrencilerin moral ve motivasyonları üzerinde de olumsuz etkiler bırakmaktadır (Njambi, 2014). Bu nedenle de ergenlerin maruz kaldıkları aile içi şiddet durumları akademik motivasyon düzeylerini etkilemektedir. Aynı zamanda aile içi şiddet, öğrencinin konsantrasyon düzeyinde azalmaya ve akademik performansında düşmeye neden olmaktadır (Njambi, 2014). Literatür incelendiğinde, aile içi şiddetin ergenlerin akademik motivasyonunu etkileme düzeyi ile ilgili bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Ancak aile içi şiddet konusunda çalışmalar yapılmıştır. Yapılan bir araştırmada, aile içi şiddet faktörünün görülmediği bir ailede öğrencilerin %97'si evde ders çalışabildiğini belirtirken aile içi şiddetin görüldüğü bir ailede öğrencilerin yalnızca %3'ü evde ders çalışabildiğini belirtmektedir (Akt., Yıldırım ve Kızmaz, 2019). Aile içi şiddet azaldıkça öğrencilerin akademik başarısı artmaktadır (Yıldırım ve Kızmaz, 2019).

Ergenlerin maruz kaldıkları fiziksel şiddet ile akademik motivasyonları arasında negatif yönde düşük düzeyde bir ilişki; maruz kaldıkları sözel şiddet ile akademik motivasyonları arasında negatif yönde düşük düzeyde bir ilişki; maruz kaldıkları ekonomik şiddet ile akademik motivasyon arasında negatif yönde düşük düzeyde bir ilişki bulunmaktadır. Aile içi şiddetin tüm alt boyutlarında olmak üzere, ergenlerin fiziksel, sözel ve ekonomik şiddete maruz kalması onların akademik motivasyonlarının azalmasına neden olmaktadır. Aile içi şiddet arttıkça ergenlerin akademik motivasyon düzeyleri azalmaktadır. Bu durum aslında beklenen bir sonuçtur. Aile içi şiddete maruz kalan bireylerin akademik başarısında azalma görüldüğü ifade edilmektedir (Njambi, 2014). Aile içi şiddete maruz kalan öğrenciler akademik açıdan derslere katılım göstermede problem yaşamaktadır (Taibat ve Oluwafemi, 2017). Aile içi şiddetin görüldüğü veya uygulandığı zamanlarda çocuklar ders çalışmamaktadır. Aile içi şiddete maruz kalma ile okul başarısında düşme arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (Öztürk, Ilgar ve Öztürk, 2015). Aralarında düşük düzeyde bir ilişki olmasının sebebi ise öğrencilerin maruz kaldıkları aile içi şiddete karşı kendilerini korumak amacı ile bir savunma mekanizması geliştirerek bu durumu bastırma ya da inkâr etme yoluna gitmiş olabilirler. Bu nedenle de aile içi şiddet ve akademik motivasyon düzeyi arasında negatif yönde düşük düzeyde bir ilişki olmuş olabilir.

Ergenlerin fiziksel şiddet puanı ile sözel şiddet puanı ve cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bu durumun nedeni cinsiyet fark etmeksizin bireylere uygulanan fiziksel şiddet olabilir. Benzer şekilde bu çalışmanın sonuçlarına göre katılımcılara cinsiyet farkı gözetmeksizin sözel (psikolojik) şiddet uygulandığı da görülmektedir. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku ve Kriminoloji Araştırma ve Uygulama Merkezi (2003) tarafından gerçekleştirilen “aile içi şiddet” konulu 1133 katılımcı ile yürütülen çalışmanın sonucuna göre 264 katılımcı aile içi şiddete maruz kalmıştır. Aile içi şiddete uğrayanların 95’inin erkek; 169’unun kadın olduğu saptanmıştır (Ünver,2003). Yapılan çalışmalarda aile içi şiddete uğrayanların büyük çoğunluğunun kadınlardan oluştuğu ortaya koyulmasına rağmen (WHO 2002, Akt. Ural, İnangil, Körpe, 2020; Şahin ve Dişsiz, 2009) bu çalışmada ekonomik şiddet hariç fiziksel şiddet ve sözel şiddete maruz kalmada cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Katılımcıların maruz kaldıkları ekonomik şiddet alt boyutu ve cinsiyetleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Ekonomik Şiddet alt boyutu için erkek ergenlerin puan ortalamaları, kadın ergenlerin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksektir. Anlamlı farklılığın erkekler lehine olduğu görülmektedir. Erkek ergenler daha fazla ekonomik şiddete maruz kalmaktadır. Bu durumun

nedeni olarak demokrat olmayan, ataerkil aile yapısı örnek verilebilir. Ekonomik anlamda erkeklere daha fazla ekonomik sorumluluk verilmektedir. Aile içerisindeki bireyler, kadınlara göre erkeklerin maddi açıdan kendi ayakları üzerinde durmalarını görmek istemesinden kaynaklanmaktadır. Genelde erkekler evin ekonomik sorumluluğunu üstlenmektedir (Timur ve Akay, 2017). Bu nedenle de erkek bireylere ekonomik şiddet uygulanarak kendi paralarını kendilerinin kazanması beklenmektedir.

Ergenlerin anne-baba eğitim düzeyine göre aile içi şiddete maruz kalma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Şiddet ve aile içi şiddete yönelik tutumlar, anne ve baba eğitim durumu değişkeninden etkilenmemektedir (Vural, İnançil ve Körpe, 2020). Literatürde şiddet ve kişilik bozukluklarına dair çok sayıda araştırma yer almaktadır (Barkataki, Kumari, Das ve Sumich, 2008; Dolan ve Park, 2002; Kooyman, Dean ve Harvey, 2007). Ergenlerin anne-baba eğitim düzeyinin ergenlerin maruz kaldıkları aile içi şiddeti etkilememe nedeni olarak da şiddet uygulayan birey için şiddet uygulamanın artık bir kişilik özelliği olduğu ve bu kişilik özelliğinin eğitimden etkilenmemesi olabilir. Aile içi şiddete maruz kalma ile ilgili olarak literatür incelendiğinde çalışmanın bu bulgusunu destekleyen ve desteklemeyen araştırmalara rastlanmıştır (Işıkhani ve Şenver, 2006; Yıldırım ve Kızmaz, 2019; Vural, İnançil ve Körpe, 2020). Yıldırım ve Kızmaz'ın (2019) lise öğrencileri üzerinde yürüttüğü çalışmada aile içi şiddet türlerinin yaşanmasında anne-babanın eğitim düzeyinin aile içi şiddetin oluşmasında belirleyici bir etken olduğu ortaya koyulmuştur. Fiziksel şiddet uygulayan babaların büyük bir bölümü ilköğretim mezunu ya da hiç okula gitmeyen bireylerden oluşmaktadır (Işıkhani ve Şenver Yıldırım, 2006). Babanın eğitim seviyesi yükseldikçe uyguladıkları ihmal ve istismar davranışlarında azalma görülmektedir. Yavuz Gümüş'ün (2011) yürüttüğü bir çalışmada aile içi şiddet ile babanın eğitim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken aile içi şiddet ile annenin eğitim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Bu çalışmada ergenlerin akademik motivasyon düzeyi, akademik motivasyon düzeyinin kendini aşma alt boyutu ile bilgiyi kullanma alt boyutu ve cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Ergenlerin akademik motivasyon düzeyleri ve cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (Demireğen, 2019; Karatepe, 2019). Buna göre cinsiyet fark etmeksizin kadın ve erkekler birbirine yakın derecede akademik motivasyon düzeyine sahiptir. Ancak ergenlerin cinsiyetlerine göre akademik motivasyon düzeyinin keşif alt boyutu ve cinsiyetleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Anlamlı farklılık kadınlar lehinedir. Kadınların keşif düzeyi erkeklere göre anlamlı düzeyde daha yüksektir

(Akbaba, 2019). Kadınlar meraklı kişilik özelliğine sahiptir (Kırbaçoğlu Kılıç ve Eyüp, 2011). Keşif düzeyinin kadınlarda daha yüksek olmasının nedeni kadınlara atfedilen meraklı kişilik özelliği olmuş olabilir. Literatür incelendiğinde çalışmanın bu bulgusunu destekleyen ve desteklemeyen çalışmalara rastlanmıştır. Akbaba (2019) yürüttüğü çalışmada ergenlerin cinsiyeti ile akademik motivasyonun kendini aşma alt boyutu arasında anlamlı düzeyde bir farklılık olmadığını ancak ergenlerin cinsiyeti ve akademik motivasyonun bilgiyi kullanma alt boyutu arasında anlamlı düzeyde bir farklılık olduğu saptanmıştır. Kadınların bilgiyi kullanma seviyelerinin erkeklere oranla anlamlı düzeyde daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Literatürde, kadınların akademik motivasyon düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğunu ortaya koyan (Akdemir, 2006; Alemdağ, Öncü ve Yılmaz, 2014; Onuk, 2007); erkeklerin akademik motivasyon düzeylerinin kadınlardan daha yüksek olduğunu ortaya koyan (Akbay, 2019; Kaleli, 2016) ve cinsiyet açısından kadınların ve erkeklerin akademik motivasyonları arasında anlamlı bir farklılık olmadığını ortaya koyan (Şahin ve Çakar, 2011; Gömleksiz ve Serhatlıoğlu 2013) çeşitli çalışmalar yer almaktadır.

Babası üniversite mezunu olan ergenlerin akademik motivasyon düzeyi babası ilkokul mezunu ergenlerin akademik motivasyon düzeyinden daha yüksektir. Ergenlerin babalarının eğitim düzeyi ve akademik motivasyonun kendini aşma alt boyutu arasında anlamlı düzeyde bir farklılık bulunmamaktadır. Babası üniversite mezunu olan ergenlerin bilgiyi kullanma düzeyi ve keşif düzeyi babası ilkokul ve babası ortaokul mezunu olan ergenlerin bilgiyi kullanma düzeyinden daha yüksektir. Babanın eğitim düzeyi ile birlikte öğrencilerin akademik başarıları da artmaktadır (Aslanargun, Bozkurt ve Sarıoğlu, 2016). Özellikle Türkiye gibi ataerkil toplumlarda, baba rol model alınmaktadır (Bozyiğit ve Yaşa, 2015). Bu sebeple de bu çalışmada babanın rol model alındığı ve babanın eğitim seviyesi yükseldikçe bireyin kendisinin de akademik motivasyonunda da artış görüldüğü düşünülmektedir. Ancak literatürde çalışmanın bu bulgusunu desteklemeyen çalışmalar da yer almaktadır. Demir ve Arı (2013) yaptığı bir çalışmada katılımcıların baba eğitim düzeyi değişkenine göre bireylerin akademik motivasyonları arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olmadığını; Atay (2018) da baba eğitim düzeyi değişkeni ile katılımcıların akademik motivasyonları arasında anlamlı düzeyde bir ilişkinin olmadığını ortaya koymuştur.

Bu çalışmada ergenlerin annelerinin eğitim düzeyi değişkenine göre bireylerin akademik motivasyonları arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Annelerin kademeli olarak bir üst öğrenim kurumuna gitmeden de kişisel gelişim açısından kendilerini geliştirebilecek oldukları kitapları okuyarak çocuklarına akademik

motivasyon konusunda dışsal destek sağlamış olabilirler. Bu sebeple de ergenlerinin annelerinin eğitim durumu ve akademik motivasyon düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmamış olabilir. Literatür incelendiğinde çalışmanın bu bulgusunu destekleyen ve desteklemeyen araştırmalar rastlanılmıştır. Demir ve Arı (2013) yaptığı bir çalışmada katılımcıların anne eğitim düzeyi değişkenine göre bireylerin akademik motivasyonları arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olmadığını; Atay (2018) da anne eğitim düzeyi değişkeni ile katılımcıların akademik motivasyon düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığını ortaya koymuştur. Aydın, Sarier ve Uysal (2012) anne-babaların eğitim düzeylerinin, öğrencilerin akademik başarıları üzerinde etkili olduğunu ifade etmiştir. Aslanargun, Bozkurt ve Sarıglu (2016) yürüttüğü çalışmada annenin eğitim düzeyi ile birlikte öğrencilerin akademik başarılarının da arttığını ortaya koymuştur. Kıpıran ve Özgüngör (2009) ise lise öğrencileri üzerinde yürüttüğü çalışmada anne eğitim durumunun yükselmesi ile birlikte ergenlerin motivasyon düzeylerinin düştüğü saptanmıştır.

Araştırmanın Bulgularına Yönelik Öneriler

1. Aile içi şiddet oldukça önemli bir faktördür. Bu çalışmada ergenlerin sırası ile en fazla sözel (psikolojik), fiziksel ve ekonomik şiddete maruz kaldığı ortaya koyulmuştur. Okul psikolojik danışmanı/rehber öğretmen tarafından hazırlanan kurum risk haritaları dikkatli bir şekilde oluşturularak aile içi şiddete maruz kalan öğrenciler ile bireylerle psikolojik danışma hizmetleri gerçekleştirilebilir.

2. Bu çalışmada aile içi şiddetin ergenlerin akademik motivasyonu üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmanın sonucundan yola çıkarak, okul psikolojik danışmanları/rehber öğretmenler, aile içi şiddet konulu seminer ve psikoeğitim programları düzenleyebilirler. Çalışmalarını müşavirlik hizmetleri kapsamında veli ile işbirliği içerisinde yürütebilirler. Çalışmalarına kurum personellerini de dahil ederek kapsayıcı bir çalışma programı düzenleyebilirler.

3. Bu çalışmada ergenlerin maruz kaldıkları fiziksel şiddet ve sözel şiddet ile cinsiyetleri arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısı ile özellikle okullarda yapılacak olan çalışmalarda, bir cinsiyet grubuna ağırlık verilmemesi, çalışmalara öğrencilerin tamamının dâhil edilmesi önerilmektedir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Bu çalışmada elde edilen veriler ‘Ortaöğretim Öğrencilerine Yönelik Aile İçi Şiddet Ölçeği’ ve ‘Akademik Güdülenme Ölçeği’nin ölçtüğü nitelikler ile sınırlıdır. İncelemeler, farklı çalışma grubu koşulları ve kullanılan ölçme araçları ile ölçülen düzey sayısının daha fazla olduğu durumlarda tekrarlanabilir.

2. Bu çalışmada ergenlerin maruz kaldığı fiziksel şiddetin, sözel şiddetin ve ekonomik şiddetin, ergenlerin akademik motivasyon düzeyleri ile anlamlı bir ilişki sergilediği görülmektedir. Fiziksel Şiddet, Sözel Şiddet ve Ekonomik Şiddet, ergenlerin akademik motivasyon düzeylerinin %3'ünü açıklamaktadır. Bu sebeple ergenlerin akademik motivasyon düzeyi üzerinde etkiye bulunan diğer değişkenlerin bulunabilmesi amacı ile farklı değişkenlerin yer aldığı yeni araştırmalar yapılabilir.

3. Bu araştırmanın örneklemini Giresun İli Tirebolu ilçesinde 2021-2022 Eğitim-Öğretim yılında 'Tirebolu Anadolu Lisesi', 'Tirebolu Şehit İsmail Kefal Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi' ve 'Tirebolu Piri Reis Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'ndeki eğitim kurumlarında öğrenim gören lise öğrencileri ile sınırlıdır. Tespit edilen bulguların, diğer eğitim kademelerinde eğitim-öğretim faaliyetlerine devam eden öğrenciler için genellenebilmesi oldukça zordur. Lise öğrencileri dışındaki diğer öğrenci grupları üzerinde buna benzer bir araştırmanın yürütülmesi, rehberliğin önleme hizmeti kapsamında önemli katkılar sunacağı söylenebilir.

4. Aile içi şiddetin ergenlerin akademik motivasyonu üzerindeki etkisinin incelendiği bu çalışmada betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemin dışında farklı bir yöntemin kullanıldığı araştırmaların yapılması, farklı sonuçların ortaya koyulmasını sağlayabilir. Örneğin deneysel yöntem kullanılarak yapılacak olan araştırmalar yeni bakış açıları ortaya koyabilir.

Yazar Katkıları: Metnin tamamı yazarın ortak ve eş katkılarıyla oluşturulmuştur.

Çıkar Beyanı: Bu çalışmada çıkar çatışması bulunmamaktadır. Tüm yazarlar iş birliği içerisinde bu çalışmayı hazırlamıştır.

Kaynakça

- Akay, E. Ç., Timur, B. (2017). Kadın ve erkeklerin mutluluğunu etkileyen faktörlerin geliştirilmiş sıralı logit modeli ile analizi. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 6(3), 88-105.
- Akbaba, T. (2019). *Lise öğrencilerinde problemlerle internet kullanımının akademik güdülenmeye etkisinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Bayburt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bayburt.
- Akbay, S. E. (2009). *Cinsiyete göre üniversite öğrencilerinde akademik erteleme davranışı: akademik güdülenme, akademik özyeterlik ve akademik yüklenme stillerinin rolü* (Yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Akdemir, Ö. (2006). *İlköğretim öğrencilerinin matematik dersine yönelik tutumları ve başarı güdüsü*. (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Akın, M. (2013). Aile içi şiddet. *Journal Of Istanbul University Law Faculty*, 71(1), 27-41.

- Aktaş, A.M. (2006). *Aile içi şiddet kadının ve çocuğun korunması*. 1. basım. Ankara: Elma Yayınevi.
- Alemdağ, C., Erman, Ö., Yılmaz, A. K. (2014). Beden eğitimi öğretmeni adaylarının akademik motivasyon ve akademik öz-yeterlikleri. *Spor Bilimleri Dergisi*, 25(1), 23-35.
- American Psychological Association. (1996). Presidential task force on violence, the family. *Violence and the family: American Psychological Association*.
- Arıcak, O. T., Dinç, M., Yay, M., & Griffiths, M. D. (2018). İnternet oyun oynama bozukluğu ölçeği kısa formunun (İOOBÖ9-KF) Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 5(4), 615-636.
- Arslan, S. (2016). *Ailenin ilköğretim II. kademe öğrencilerinin okul başarısı üzerindeki etkisi: Ümraniye ilçesi örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aslanargun, E., Bozkurt, S., Sarıoğlu, S. (2016). Sosyo ekonomik değişkenlerin öğrencilerin akademik başarısı üzerine etkileri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(27/3), 201-234.
- Atay, B. (2018). *Müzik öğretmeni adaylarının müzik performans kaygı düzeyleri ve akademik motivasyon düzeylerinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Aydın, A., Sarier, Y., Uysal, Ş. (2012). Sosyoekonomik ve sosyokültürel değişkenler açısından PISA matematik sonuçlarının karşılaştırılması. *Eğitim ve Bilim*, 164(37), 20-30.
- Ayhan, F., Özkan, B. (2016). Domestic violence impact on adolescents, aile içi şiddetin ergenler üzerindeki etkisi. *Journal Of Human Sciences*, 13(3), 3753-3767.
- Barkataki, I., Kumari, V., Das, M. & Sumich, A. (2008). Neural correlates of deficient response inhibition in mentally disordered violent individuals. *Behavioral Sciences and the Law Behav. Sci. Law*, 26, 51-64.
- Barran D (2014) Effective help for children exposed to domestic abuse. *J Fam Health Care*, 24:10-12.
- Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu. (1995). *Aile içi şiddetin sebep ve sonuçları*. Aile Araştırma Kurumu Yayınları, Ankara.
- Bozyiğit, S., Yaşa, E. (2015). Ailenin rol model alınmasının ve aile desteğinin üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerine etkisi. *Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(1), 59-79.
- Budak, S. (2003). *Psikoloji sözlüğü*, 2. baskı. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Bulut, M. (2010). *Şiddet ve çocuk*. Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti., Ankara.
- Büyüköztürk, Ş. (2014). *DeneySEL desenler: öntest-sontest, kontrol grubu, desen ve veri analizi*. Ankara: Pegem A.
- Büyüköztürk, Ş., Çokluk, Ö., Köklü, N. (2010). *Sosyal bilimler için istatistik* (6. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Cengiz, M. (2008). *Çocukların aile içi şiddete uğramasına neden olan sosyoekonomik faktörler*. (Yüksek Lisans Tezi) Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

- Cummings, E. M, Davies, P. T. (2014). *Çocuklar ve evlilik çatışması*. (Ed. Şendil., G.). Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti., Ankara
- Çelikleş, M. G. (2013). *Okuldaki şiddet olayları ile aile içi şiddet ilişkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., Büyüköztürk, Ş.(2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Daş, R. (2020). *Aile içi şiddete maruz kalan ve kalmayan kadınların evlilik kurgularının incelenmesi*.(Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Demir, M. K., Arı, E. (2013). Öğretmen adaylarının akademik güdülenme düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Journal Of Theory&Practice In Education (Jtpe)*, 9(3), 265-279.
- Demireğen, Z. (2019). *Ergenlik dönemindeki öğrencilerin duygu düzenleme becerileri ile akademik güdülenmeleri arasındaki ilişki*. (Yüksek lisans tezi). Akara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dolan, M., Park, I. (2002) Theneuropsychology of antisocial personality disorder. *Psychological Medicine*, 32(3):417-427.
- Dünya şiddet ve sağlık raporu: özet (2002). Genova: World Health Organization.
- Erdoğan, B. (2021). *Türk dizilerinde işlenen fiziksel ve psikolojik şiddetin medyada yarattığı algı: covid-19 pandemi dönemi örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Field, A. (2005). *Discovering statistic susing SPSS*. London: Sagepublication.
- Genç, Y. (2016). Gençleri fiziksel şiddete iten sebepler, öğrenme yolları ve şiddet eğilimleri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 44, 51-62.
- Genç, Y., Taylan, H. H., Adıgüzel, Y., Kutlu, İ. (2017). Aile içi şiddetin ergenlerin şiddet eğilimlerine etkisi: Antalya liseleri örneği. *Sakarya University Journal of Education*, 7(2), 409-422.
- Gömlüksiz, M. N., Serhatlıoğlu, B. (2014). Öğretmen adaylarının akademik motivasyon düzeylerine ilişkin görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 173(173), 99-128.
- Güleç Öyekçin, D., Yetim, D., ve Şahin, E. M. (2012). Kadına yönelik farklı eş şiddeti tiplerini etkileyen psikososyal faktörler, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 23(2), 75-81.
- Gürbüz, S. Ve Şahin, F. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri felsefe yöntem analiz* (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Işıkkhan, V., Şenver Yıldırım, Ş. (2006). Ergenlerin aile içi şiddete maruz kalma durumları ve aile ilişkilerinin değerlendirilmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 27(2), 73-90.
- İbiloğlu, A. O. (2012). Aile içi şiddet, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(2), 204-222.
- İhsan, B. (2004). Akademik güdülenme ölçeği: geliştirilmesi, geçerliği, güvenilirliği *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(21), 83-98.
- Kahraman, M. S., Çokomay, G. (2016). Aile içi şiddet ve çocuklar üzerindeki etkileri: temel kavramlar, güvenlik planı hazırlama ve alternatif tedavi model örnekleri. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 8(4), 321-336.

- Kalaycı, Ş. (2014). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri* (6. Baskı). Ankara: Asil Yayınları.
- Kaleli, F. (2016). *Özyeterlilik ile akademik başarıya güdülenme arasındaki ilişki ortaokul öğrencileri örneği*. (Yüksek lisans tezi). Nişantaşı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kalyoncu, H. (2014). *Aile içi şiddet ve şiddet ortamında çocuklar*, Yediveren Yayınları, İstanbul
- Kapıkıran, Ş., Özgüngör, S. (2009). Ergenlerin sosyal destek düzeylerinin akademik başarı ve güdülenme düzeyi ile ilişkileri. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 16(1), 21-30.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karatepe, H. (2019). *Lise öğrencilerinin akademik güdülenme, okula bağlanma ve okuldaki temel psikolojik ihtiyaçları ve arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Kaymak Özmen, S. (2004). Aile içinde öfke ve saldırganlığın yansımaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), 27-39.
- Kılıç, S. (2013). Örneklemeye yöntemleri. *Journal of Mood Disorders*, 3(1), 44-46.
- Kırbaçoğlu Kılıç, I., Bircan, E. (2011). İlköğretim Türkçe ders kitaplarında ortaya çıkan toplumsal cinsiyet rolleri üzerine bir inceleme. *Odü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi (Odüsobiad)*, 2(3), 129-148.
- Kooyman, I., Dean, K., Harvey, S. (2007). Outcomes of public concern in schizophrenia. *Br J Psychiatry Suppl*, 50, 29-36.
- Margolin G, Vickerman KA (2011) Posttraumatic stress in children and adolescents exposed to family violence: I. Over view and issues. *Prof Psychol Res Pr*, 38:613-619.
- Njambi, N. D. (2014). *Effects of domestic violence on academic performance of public secondary schools: a case of Muguga Location, Kiambu County, The University Of Nairobi*.
- Onuk, Ö. (2007). *Müzik öğretmenliği lisans programı öğrencilerinin öğretmenliğe güdülenmeleri ile akademik başarıları arasındaki ilişki*. (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özcebe H, Üner S, Çetik H. Adölesanlarda şiddet davranışları (2006). *Şiddet ve okul: Okul ve çevresinde çocuğa yönelik şiddet ve alınabilecek tedbirler*. Uluslararası Katılımlı Sempozyum Bildiri Özetleri. İstanbul: Duman Ofset.
- Özgür G, Yörükoğlu G, Baysan Arabacı L. (2011). Lise öğrencilerinin şiddet algıları. Şiddet eğilim düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, (2), 53-60.
- Özgür, G., Yörükoğlu, G., & Baysan-Arabacı, L. (2011). Lise öğrencilerinin şiddet algıları, şiddet eğilim düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 2(2), 53-60.
- Özkan, G. (2017). Kadına yönelik şiddet-aile içi şiddet ve konuya ilişkin uluslararası metinler üzerine bir inceleme. *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7(1), 533-564.
- Öztürk, B., Erdem, M. R. (2006). *Uygulamalı ceza muhakemesi hukuku*. 9.Baskı, Ankara.
- Öztürk, H. B., Ilgar, M. Z., Öztürk, E.A. (2015). Aile içi şiddetin akademik başarı ve saldırganlıkla ilişkisi, *İZÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 115- 168.

- Özyürek, A., Kurnaz, F. B. (2019). Aile içi şiddet farkındalığı ölçeği: güvenilirlik ve geçerlilik çalışması. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 9(1), 227-250.
- Saran, N. (1991). *Aile hayatı ve toplum, aile yazıları 3*, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı, 2.Baskı, Ankara.
- Sevim, Y., Ataş, S. (2015). Üniversite gençlerinde şiddet eğilimliliği ve öğrencilerin aile içi şiddete bakış açıları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(1), 285-302.
- Sütçü, S., & Duyan, V. (2022). *Aile içi şiddet ve boşanma davalarının görünmeyen mağdurları: çocuk tanıklar*. Efe Akademi Yayınları.
- Şahin N, Dişsiz M. (2009). Sağlık çalışanlarında aile içi şiddete yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2), 263-274.
- Şahin, Figen, Ufuk Beyazova, (2001). Çocuğun şiddetten korunma hakkı. *Milli Eğitim Dergisi*, 151.
- Şahin, H., Çakar, E. (2011). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğrenme stratejileri ve akademik güdülenme düzeylerinin akademik başarılarına etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(3), 519-540.
- Taibat, A. O., Oluwafemi, O. I. (2017), Impact of domestic violence on the academic performance of secondary school students in Owo local government, *Nigeria, AfroAsianJournal of SocialSciences*, 8(2), 1-23.
- Tekin, Üzeyir, (2011). *Şiddet*. Orient Yayınları, 1.Baskı, Ankara.
- Türkiye ergen profili çalışması. (2013). Şiddet ve ergenlerin karşı karşıya bulunduğu riskler, T.C Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 9. Bölüm 132-149
- UNICEF (2006) *Behind the closed doors: the impact of domestic violence on children*. New York, UNICEF.
- Ünal, B., & Gülseren, L. (2020). COVID-19 pandemisinin görünmeyen yüzü: Aile içi kadına yönelik şiddet. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 23(1), 89-94.
- Vural, P. I., İnangil, D., & Körpe, G. (2020). Üniversite öğrencilerinin şiddete ve aile içi şiddete yönelik tutumları ve ilişkili faktörler. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 3(3), 272-279.
- Yavuz, M. F., Atan, Y. K., Atamer, T. A., Gölge, Z. B. (2003). Lise öğrencilerinde fiziksel şiddetin değerlendirilmesi: okulda ve ailede karşılaşılan şiddet ve öğrencinin kendi uyguladığı şiddet. *Adli Bilimler Dergisi*, 2(3), 35-43.
- Yavuzer, H. (1987). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuz-Gümüş, S. (2011). Saldırganlık ile aile içi şiddet arasındaki ilişkinin incelenmesi, (Yüksek Lisans Tezi) İstanbul.
- Yıldırım, İ., Kızmaz, Z. (2019). Aile içi şiddet ile öğrencilerin akademik başarı durumları arasındaki ilişki ortaöğretim öğrencileri üzerine bir araştırma. *Mukaddime*, 10(2), 662-687.
- Yılmaz, E., & Doğan, R. A. (2021). Covid-19 pandemisi nedeniyle yaşanan toplumsal izolasyonun aile içi ve kadına yönelik şiddet üzerine etkisi. *Unika Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(1), 39-48.

Yurt, E., Bozer, E. N. (2015). Akademik Motivasyon Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması. *Gaziantep University Journal Of Social Sciences*, 14(3).